CropLifeNL Bulletin

APRIL 2023

Synthetische middelen: nog steeds belangrijke basis

VERTRAGING TOELATINGSBEOORDELING REMT INNOVATIE

>>>

Onderzoek amendementen in opdracht van staatssecretaris

>>>

'Europees beleid leidt tot 20 procent opbrengstverlies Nederlandse glastuinbouw'

>>>

CropLifeNL
Voor gezonde gewassen

CROPLIFE NL BULLETIN – APRIL 2023 CropLife NL Bulletin is een uitgave van CropLife NL. CropLife NL behartigt belangen van bedrijven die chemische & biologische gewasbeschermingsmiddelen ontwikkelen voor de Nederlandse markt. CropLife NL Bulletin verschijnt maandelijks in digitale vorm . Aan- en afmelding voor een kosteloos abonnement kan via dit formulier.

REDACTIE CropLife NL, Postbus 80523, 2508 GM Den Haag – croplife@croplife.nl – www.croplife.nl – CropLifeNL - LinkedIn

TEKST EN REALISATIE Fred Meijer Communicatie **ONTWERP EN LAY-OUT** Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen

FOTOGRAFIE Erik Koole, Fred Meijer, Shutterstock

Synthetische middelen: nog steeds belangrijke basis

VERTRAGING TOELATINGSBEOORDELING REMT INNOVATIE

De meeste oorspronkelijke producten van de bij CropLife NL aangesloten bedrijven betreft chemische gewasbeschermingsmiddelen, oftewel synthetische middelen. Inmiddels brengen de CropLife NL bedrijven ook een groot aantal biologische middelen op de markt. Terwijl bijken synthetische middelen een belangrijke basis, stelt Arjan de Bever, voorzitter van de Werkgroep Markttoegang van CropLife NL. Een aanzienlijk deel toelatingsbeoordeling, Ctgb, innovatie en precisietoepassing, en tevens een kennismaking met Arjan zelf.

In dertig jaar veel veranderd

Toen Arjan de Bever in 1994 afstudeerde in Wageningen, waren vrijwel alle gewasbeschermingsmiddelen die op markt waren synthetisch. "Mijn afstudeeropdracht ging over de inzet van biologische bestrijders tegen de schimmelziekte Verticillium dahliae in paprikaplanten. De docent bij wie ik destijds afstudeerde, kon zich toen niet voorstellen dat biologische middelen ooit een serieuze plek zouden krijgen in het pakket gewasbeschermingsmiddelen."

We zijn nu bijna dertig jaar verder en inmiddels zijn er veel biologische middelen op de markt. "Dat is wel iets waar ik destijds als student op hoopte", vertelt Arjan. "Desalniettemin spelen synthetische middelen nog steeds een belangrijke rol in het gezond houden van gewassen. Deze zijn nog steeds nodig. Wel vind ik, en uiteraard ook CropLife NL, dat alle gewasverzorgingsproducten veilig moeten zijn en verantwoord gebruikt moeten worden. En dat de alleen daar terecht moeten kunnen waar ze bedoeld zijn. Aan beide voorwaarden wordt voldaan als gewasbeschermingsmiddelen zijn beoordeeld door de EFSA en het Ctgb, en volgens de voorschriften worden gebruikt."

Van tropen naar gewasbescherming

Arjan de Bever, voorzitter van de Werkgroep Markttoegang van CropLife NL.

Na een studie tropische landbouw in Deventer, gevolgd door een studie plantenziektekunde in Wageningen, startte Arjan in 1998 bij CropLife NL-deelnemer BASF. "Daar deed ik de technische ondersteuning van de veldproeven. Eind 2001 werd ik registratiefunctionaris. Ik ben in de functie opgelost door collega Klaas Jilderda, een uitstekende teermeester. In 2014 werd ik verantwoordelijk voor de afdeling registratie, en in 2021 kwam daar Bietjak bij."

In 2019 werd Arjan voorzitter van de toenmalige Landbouwcommissie van CropLife NL. Inmiddels is deze vervangen door de Werkgroep Marktoegang en de Werkgroep Biologische Gewasbeschermingsmiddelen en Biostimulanten. Van laatstgenoemde werkgroep is Mari Marinussen de voorzitter.

Wat zijn synthetische middelen?

Synthetische gewasbeschermingsmiddelen worden ook wel chemische gewasbeschermingsmiddelen genoemd, zowel binnen als buiten de sector. Maar hoe zit dat nu precies? Zijn chemisch en synthetisch hetzelfde? Of zijn er verschillen? En hoe staat dit ten opzichte van biologische middelen?

"Niet alle chemische middelen zijn synthetische middelen", legt Arjan uit. "Onder chemische stoffen zijn er verbindingen die ook in de natuur kunnen voorkomen. Maar eigenlijk is alles chemie, uiteraard. Van synthetische stoffen kun je zeggen dat die niet oorspronkelijk in de natuur voorkomen. Het zijn niet van nature voorkomende moleculen, maar nieuwe moleculen, die door een chemisch proces tot stand zijn gekomen. In de biologische landbouw worden overigens ook chemische middelen gebruikt, bijvoorbeeld bepaalde koperverbindingen. Maar synthetische middelen zijn in de biologische teelt verboden."

Het ligt nog wat genuanceerder: als we naar biologische middelen kijken. "Biologische middelen zijn middelen van natuurlijke oorsprong. Maar het kunnen ook middelen zijn waarvan de actieve stof een kopie is van een natuurlijke stof. Deze actieve stof kan zijn geproduceerd door middel van synthese. Dat is dus eigenlijk een synthetische stof. Maar omdat het een kopie is van de natuurlijke stof, wordt het toch als biologisch middel beschouwd. Daarnaast zijn er nog actieve stoffen die worden geproduceerd door middel van fermentatie, een natuurlijk proces. Deze beschouwen we als biologisch."

En als we het zelfs willen definiëren? "Dan zijn synthetische gewasbeschermingsmiddelen middelen op basis van een actieve stof die volledig gesynthetiseerd is en waarvan het molecuul niet voorkomt in de natuur."

Naast synthetische middelen kunnen ook veel biologische middelen met een reguliere veldspuit worden toegepast.

Laag-risico middelen

We maken een kort uitstapje naar laag-risico middelen. Dit zijn gewasbeschermingsmiddelen waarvan de actieve stof is geclassificeerd als laag-risico. De meeste biologische middelen zijn laag-risico, maar niet allemaal. Ook zijn er synthetische middelen de laag-risico zijn.

Arjan maakt een kanttekening: "Een middel is niet per se laag-risico als de actieve stof laag-risico is. Zo zijn er biologische middelen op basis van een schimmel, die sensibiliserend kunnen zijn als je daarmee in aanraking komt. De toepasser moet dan beschermende kleding dragen en een masker. Maar vanuit milieuoogpunt kan zo'n middel wel laag-risico zijn."

Toelating van middelen: Nederland vrij uniek

Als het gaat om de toelating van gewasbeschermingsmiddelen, neemt Nederland binnen Europa om meerdere redenen een vrij unieke positie in. Arjan legt uit: "Sinds de eerste helft van de jaren negentig is de toelating van gewasbeschermingsmiddelen (en biociden) ondergebracht bij het Ctgb. Voor die tijd werd de toelating verzorgd door de ministeries. Het Ctgb is een zelfstandig bestuursorgaan. Dat is vrij uniek in Europa. In de meeste andere lidstaten is de toelatingsautoriteit verbonden aan één of meerdere ministeries."

Een belangrijk gevolg van deze constructie is dat het Ctgb financieel onafhankelijk opereert. Daarom hanteert het voor de toelatingsbeoordeling tarieven, de in rekening worden gebracht bij de toelatingsaanvragers. "Dat zijn aanzienlijke bedragen, op basis van uurtarieven. Er is een starttarief van 60.000 euro. Maar als een toelatingsprocedure tijdrovend blijkt, kan het uiteindelijk bedrag soms oplopen tot enkele tonnen. In Bietjak bijvoorbeeld betaalt de aanvrager een vast bedrag van 6.000 euro, ongeacht de omvang van de beoordeling. Daar wordt de toelatingsprocedure voor een belangrijk deel door de overheid betaald."

Het Ctgb is een zelfstandig bestuursorgaan. Dat is vrij uniek in Europa.

Geen invloed op uitkomst beoordeling

Dat een toelatingsprocedure zo'n kostbare aangelegenheid is, kan remmend werkend op innovatie, merkt Arjan op. "Er zijn veel kleinere bedrijven die biologische middelen ontwikkelen. Voor deze bedrijven zijn kostbare toelatingsprocedures eigenlijk niet op te brengen. Zeker als je bedenkt dat er ook kosten zijn voor de Europese goedkeuring van de actieve stof, voordat je het nationale toelatingstraject in kaat."

Vanuit sommige hoeken kunt wel eens kritiek op deze Nederlandse constructie, in de zin van 'wie betaalt, die bepaalt'? Met andere woorden: doordat de toelatingsaanvrager betaalt voor de toelating, kan deze invloed uitoefenen op de uitkomst. "Dat is absoluut niet het geval", bereidmakt Arjan. "Het Ctgb baseert zijn toelatingsbeoordeling op afgesproken wetenschappelijke criteria. En onze ervaring is dat het daarbij uiterst zorgvuldig te werk gaat. Het Ctgb motiveert zijn beoordelingen, en de daarbij gemaakte keuzes, en die zijn ook in te zien."

De onderzoekskosten voor een toelating zijn voor kleinere bedrijven die groene middelen op de markt brengen eigenlijk niet op te brengen.

Ctgb heeft aanzien in Europa

Binnen Europa geniet het Ctgb aanzien als toelatingsautoriteit.

Als toelatingsautoriteit geniet het Ctgb aanzien in Europa. Dat is volkomen terecht, stelt Arjan. "De mensen die er werken, zijn zeer deskundig. Daarnaast is het Ctgb, evenals de Duitse toelatingsautoriteit, een koploper in Europa. Beide instituten onderzoeken voortdurend nieuwe methodieken om middelen te beoordelen. Ze hebben het lef om zuike dingen op te pakken. Het Ctgb is tevens een instituut dat binnen Europa vaak gevraagd wordt om actieve stoffen te beoordelen."

De zorgvuldigheid waarmee het Ctgb te werk gaat, heeft wel een keerzijde, vindt Arjan. "De beoordelingstrajecten zijn vaak tijdrovend, zowel in het aantal bestede uren als in de totale duur van een traject. Mede daardoor worden de wettelijke termijnen voor een toelatingsbeoordeling bij lange na niet gehaald. Sommige trajecten duren meerdere jaren. Egenlijk zou je dat als toelatingsaanvrager niet moeten accepteren. Maar het Ctgb heeft nu eenmaal een monopoliepositie als het gaat om toelatingsbeoordelingen. Dus je hebt als aanvrager geen andere keuze dan je erbij neer te leggen."

Capaciteitsprobleem bij Ctgb

Een andere oorzaak van het voortdurend overschrijden van de wettelijke termijnen, is een tekort aan capaciteit bij het Ctgb. Dat geldt overigens voor vrijwel alle toelatingsautoriteiten in Europa. "Het capaciteitstekort is een probleem waar het Ctgb al jaren mee kampt", weet Arjan. "Dat komt mede door het feit dat de Europese toelatingsregelen steeds strenger zijn geworden, waardoor de toelatingsdossiers veel uitgebreider zijn dan een aantal jaren geleden. Het Ctgb heeft de afgelopen twintig jaar fors uitgebreid, maar het tekort is er nog steeds. Als gewasbeschermingsbedrijven begrijpen wij dat zitt een laatige kwestie is, je hebt gekwalificeerde mensen nodig en de interne opleiding voor dit werk vergt een jaar."

Wat ook meespeelt, is dat het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie is gestapt. "De Engelse toelatingsautoriteit deed veel beoordelingen van actieve stoffen. Een groot deel van dat werk is nu overgenomen door het Ctgb."

Rem op innovatie en verduurzaming

De vertragingen in de toelatingsbeoordeling (en op Europees niveau de beoordeling van actieve stoffen) zijn ongunstig voor de gewenste verduurzaming van de land- en tuinbouw, stelt Arjan. "Niet remt innovatie. De gewasbeschermingsbedrijven zijn volop bezig met de ontwikkeling van laag-risico middelen en biologische middelen. Door het trage toelatingsproces duurt het lang voordat deze innovatieve middelen ter beschikking komen aan telers. Bovendien kampen telers met een krimpend middelenpakket." Ze ook recent artikel over de suikerbietenteelt en eerder artikel over het krimpend middelenpakket.

Het trage toelatingsproces remt innovatie ook indirect: "Doordat het langer duurt voordat een bedrijf een nieuw middel op de markt kan brengen, duurt het ook langer voordat er inkomsten van zijn. En dat kan weer ten koste gaan van het R&D-budget."

De vertragingen in de toelatingsbeoordeling zijn ongunstig voor de gewenste verduurzaming van de land- en tuinbouw.

Waardering voor het Ctgb

Wat CropLife NL en haar deelnemers waarderen, is dat het Ctgb veel investeert in kennisuitwisseling. "Het Ctgb organiseert regelmatig kennisbijeenkomsten. Bijvoorbeeld vorig jaar over de beoordeling van micro-organismen en over bedekte teelten. Soms zijn de bijeenkomsten voor alleen toelatingsaanvragers, soms voor meerdere stakeholders en soms ook Europees. Samen met Artemis draagt ik namens CropLife NL onderwerpen aan voor deze kennisbijeenkomsten. Veel van dergelijke bijeenkomsten gaan over het verbeteren van de toelatingsdossiers door de aanvragers, wat bijdraagt aan een snellere en efficiëntere beoordeling."

Een recente kennisbijeenkomst ging over de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot precisietoepassing. "Daar waren veel stakeholders vanuit diverse organisaties bij aanwezig. Het is een thema dat steeds belangrijker wordt. Precisietechnieken zijn in opmars en kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan verduurzaming van de land- en tuinbouw. Wel is de toelatingsbeoordeling van middelen voor precisietoepassing complexe materie. Het sert het Ctgb dat het hier volop in investeert."

Precisietechnieken zijn in opmars en kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van de land- en tuinbouw.

TERUG

Onderzoek amendementen in opdracht van staatssecretaris

Op 24 maart jongstleden heeft Vivianne Heijnen, staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, de Tweede Kamer met een **kamerbrief** geïnformeerd over de voortgang van een **voorstel tot wijziging** van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Daarbij ging zij specifiek in op twee amendementen die door de Tweede Kamer waren aangenomen.

Wetsvoorstel

Het genoemde wetsvoorstel creëert een alternatieve juridische basis voor het verbod op het professioneel gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Bij de parlementaire behandeling van dit wetsvoorstel nam de Tweede Kamer twee amendementen aan die niet gerelateerd zijn aan het gebruik buiten de landbouw, maar aan gebruik binnen de landbouw.

De staatssecretaris heeft deze amendementen voorgelegd aan de Landsadvocaat en Wageningen UR voor een advies over de haalbaarheid en over de eventuele gevolgen. Met de genoemde Kamerbrief informeerde de staatssecretaris de Tweede Kamer over de uitkomst hiervan.

Amendement Vestering

Het eerste amendement komt van Tweede Kamerlid Leonie Vestering (Partij voor de Dieren). Het **amendement Vestering** verplicht tot een gebruiksreductie van gewasbeschermingsmiddelen die vallen onder de definitie van Candidates for Substitution. Het amendement verplicht ertoe het gebruik van deze stoffen te verminderen met 50 procent in 2025, en met 95 procent in 2030, met 2021 als referentiejaar.

De analyse van de Landsadvocaat toont aan dat het amendement juridische risico's heeft. Daarnaast blijkt uit de landbouwkundige analyse van Wageningen UR dat bij het halveren van het gebruik van deze middelen op de korte termijn (2025) het beschikbare middelen- en maatregelenpakket niet voor alle gewassen voldoende is om in een geïntegreerd systeem ziekten, plagen of onkruiden effectief te kunnen beheersen. Op de lange termijn (2030) is er onzekerheid of het middelen- en maatregelenpakket voldoende is.

De minister van LNV, de Landsadvocaat en de ministerraad hebben daarom de behoefte het geamendeerde wetsvoorstel voor advies aan de Raad van State voor te leggen. Hoewel de Raad van State al over het oorspronkelijk wetsvoorstel heeft geadviseerd, wordt het na aanpassing door de Tweede Kamer nogmaals aan de Raad van State voor advies wordt voorgelegd.

CropLife NL herkent de genoemde negatieve gevolgen van het amendement. Ook deelt zij de zorg over de onzekerheid of er een effectief middelenpakket beschikbaar blijft voor de land- en tuinbouwsector op korte en lange termijn. Bovendien zijn de Candidates for Substitution toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, die onderdeel uitmaken van het beschikbare middelenpakket en die aantoonbaar veilig kunnen worden gebruikt.

Amendement Bromet c.s.

Het tweede amendement betreft een amendement van de Tweede Kamerleden Laura Bromet (Groen Links), Tjeerd de Groot (D66) en Joris Thijssen (PvdA). Het **amendement Bromet c.s.** creëert de bevoegdheid om voorschriften te stellen aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in gebieden in de nabijheid van oppervlaktewater, met als doel te voorkomen dat deze middelen in het oppervlaktewater terechtkomen. Met andere woorden: het amendement beoogt om in de wet te laten opnemen dat een verbod op het gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen in uiterwaarden en buitendijkse gebieden mogelijk wordt.

De Landsadvocaat ziet geen juridische bezwaren tegen de inwilliging van het amendement, omdat de indieners voorstellen om de praktische toepassing uit te werken in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Kortom, beslissingen over de reikwijdte van het amendement zijn vooruitgeschoven.

In zo'n AMvB zal duidelijk moeten worden gemaakt welke gebieden door het verbod worden geraakt. Nu wekt het de indruk dat grote delen van Nederland onder het bereik van het amendement zouden kunnen vallen. Uiteraard zal dan ook steeds de vraag moeten worden beantwoord of de aanwijzing van een bepaald gebied of gebieden een geschikte, noodzakelijke en evenredige maatregel is. CropLife NL zal de ontwikkelingen nauwgezet volgen, om te zien of bij de verdere invulling van het amendement en de AMvB aan deze voorwaarden wordt voldaan.

TERUG

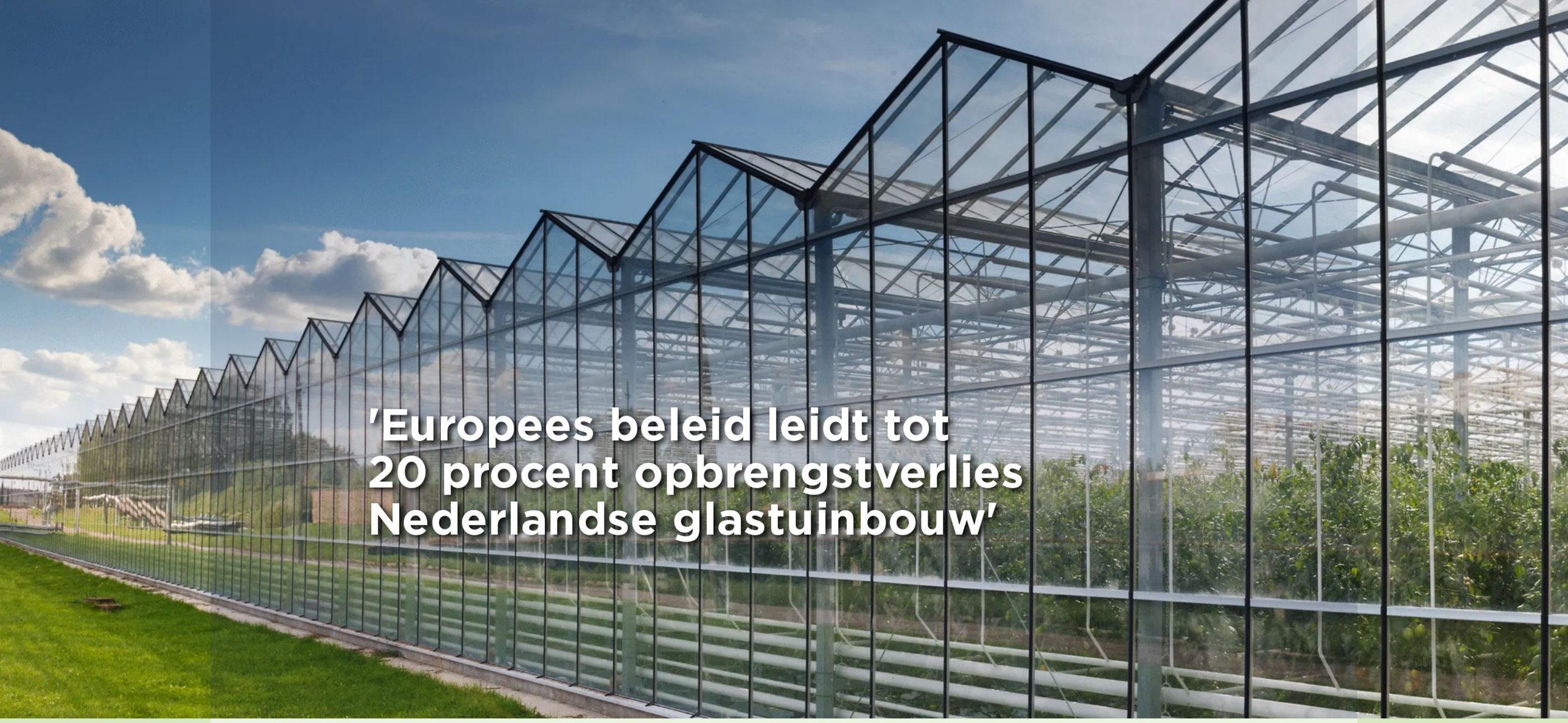

'Europees beleid leidt tot 20 procent opbrengstverlies Nederlandse glastuinbouw'

In opdracht van Glastuinbouw Nederland heeft Wageningen UR onderzocht wat de gevolgen voor deze sector zijn van het voorgenomen Europese toelatingsbeleid en de Farm to Fork strategie. De onderzoekers hebben berekend dat dit zal leiden tot 20 procent opbrengstverlies in de Nederlandse glastuinbouwsector. Dit percentage betreft de teelt van groente en fruit. In de sierteelt kan het verlies nog hoger uitvallen, vanwege mondiale kwaliteitseisen op fytosanitair gebied (zogeheten nultolerantie ten aanzien van organismen op de plant).

Verordening en Farm to Fork

De impact analyse van Wageningen Economic Research (WEcR) richt zich op de Verordening Duurzaam Gebruik Gewasbeschermingsmiddelen (Sustainable Use Regulation - SUR), die onderdeel is van de Farm to Fork strategie, voortkomend uit de Europese Green Deal. De SUR streeft naar 50 procent reductie in overall middelengebruik en 50 procent reductie in het gebruik van middelen waarvan de actieve stof geclassificeerd is als zogeheten Candidate for Substitution. Deze reducties moeten in 2030 zijn gerealiseerd.

25 à 30 procent minder middelen

De onderzoekers stellen dat glastuinders in 2030 minder middelen tot hun beschikking hebben om ziekten en plagen te bestrijden. Van veel van de nu toegelaten middelen vervalt de toelating voor 2030. De onderzoekers schatten in dat het aantal toegelaten chemische en microbiële middelen in 2030 met 25 à 30 procent zal zijn gedaald.

Glastuinders combineren al decennia lang biologische bestrijding met chemische middelen. Als van de laatstgenoemde groep middelen wegvallen, wordt het voor de tuinders een grote uitdaging om ziekten en plagen afdoende te bestrijden.

Laag-risico middelen en weerbare teeltsystemen

De onderzoekers benadrukken het belang van een snelle markttoegang voor laag-risico middelen en kennisontwikkeling bij telers. Ook adviseren ze om het onderzoek naar weerbare teeltsystemen te intensiveren. Tot slot stellen ze dat preventieve systemen en monitoring van ziekten en plagen een boost nodig hebben.

Adri Bom-Lemstra, voorzitter van Glastuinbouw Nederland, zegt op de website van deze organisatie naar aanleiding van de conclusies van het onderzoek dat het Europese beleid tot zeker 20 procent opbrengstverlies in de glastuinbouw zal leiden: "Opbrengstverlies in Europa betekent meer import van buiten de EU en hogere prijzen voor de consument in de supermarkt, terwijl de prijzen al enorm gestegen zijn. Ook leidt opbrengstverlies door gedeeltelijk mislukte oogsten tot meer voedselverspilling. Met dit beleid sturen we aan op misoogsten, vergroten we onze afhankelijkheid van het buitenland en kiezen we voor duurdere boodschappen aan de kassa."

- Bekijk **hier** het bericht van Glastuinbouw Nederland over het onderzoek.
- Bekijk **hier** het onderzoek Wageningen UR.
- Bekijk **hier** een eerder artikel in CropLife NL Bulletin over de impact analyse van Wageningen UR betreffende de Farm to Fork strategie.

TERUG